

Hovsep Hayreni : Türkiye’de Nefret Suçları ve Devletin Sırtan Sorumluluğu

Posted on 08/06/2020

Son zamanlar üst üste gelen nefret suçları Türkiye’de ötekileştirilen ve düşmanlaştırılan gruplar için yeni bir tedirginlik ortamı yaratıyor. Umulan da budur esasen. Hedef toplulukların kendi içine kapanıp sinmesi ve özellikle “gavur”ların ülkeyi terketmesi murad ediliyor olmalı. Hrant Dink Vakfı’na gönderilen tehditler içinde bu mesaj verilmiş zaten.

Hrant Dink cinayeti toplumda yarattığı duygu patlamasıyla amacının tersine işlev görmüş, sesi kısılmak istenen Ermenilerin ve genel olarak ötekilerin daha cesaretli konuşabilmesine vesile olmuştu. Ortamın biraz mağdurlar lehine yumuşadığı o günlerde bile nefret suçlarının körüklenmesi eksik değildi aslında.

Hrant’a sahip çıkan yüzbinlerin “Hepimiz Ermeniyiz” haykırışına karşılık stadyumlarda beyaz bereli Samast hayranlarının Ermeniyeye ve Kürde nefret kusan tezahürleri yetkililer tarafından açıkça özendiriliyordu. Bir şair bozuntusu ve şarlatan türkücü Hrant’ın cesedi üzerinde tepinircesine onun katillerine övgü dizen aşağılık bir klipte boy göstermiş de, kimse kollarına dokunmamıştı. Böyle bir ülkede daha sonra ne olsa şaşılamazdı.

Ardından AKP’nin Kürt sorununda barışçı çözüm beklentilerine cevap verir gibi rol yaptığı bir kaç yıl boyunca gerek Kürtler, gerekse diğer “öteki”ler biraz rahat nefes alır gibi oldular. Ama gizli acenası olan bu sahte bahar havası çok geçmeden yerini dolu yağışına bıraktı, filizlenen umut çiçekleri kırılıp döküldü.

Ondan bu yana gitgide daha otoriter olan Erdoğan’ın İslamo-faşist rejimi, biat etmeyen herkesi düşmanlaştırıp ülkeyi nefes alınamaz bir boğuntu ortamına soktuğu gibi, MHP’yle

ittifak halinde daha ırkçı ve saldırgan söylemlere meyletti. Türk-İslam şovenizmiyle gaza getirilen ve dizginleri salınan faşist gruplar her fırsatta toplu taşkınlık ve linç histerisi sergilediler. Özel hareketçi resmi güçlerden sokaktaki ipsiz sapsıza kadar kendini hakim unsur görenlerin düşman bildikleri ötekilere kuduz gibi saldırabildiği bir ortam yaratıldı.

Nefret suçlarına ilişkin ceza kanunlarının uygulanmadığı, savcıların duymazdan geldiği, yetkililerin sırt sıvazlayıp güç verdiği tosuncuklar yıllar önce Aysel Tuğluk'un annesinin cenazesine gösterdikleri saldırganlığı geçende İbrahim Gökçek'in cenazesine de gösterip mezar basmayı, ölü taciz etmeyi yeniden alışkanlık haline getirdiler.

Yeniden demek gerekiyor, çünkü bu Türkiye'de Abdülhamit dönemi pogromlarından ve soykırım süreçlerinden beri sayısız örnekleri görülmüş olan ve özellikle Hristiyan mezarlarını son kalıntılarına varıncaya kadar hedefleyen eski bir gelenektir. Aleviliğin Müslümanlıktan ayrı olduğunu duyumsatan Cemevleri de, hatta din kardeşi sayılan Kürtlerin mezarları da bu kindarlıktan nasibini alıyor. Dokunulmazlığın verdiği cüret öyle ki, artık kameraların karşısında "gömerlerse çıkarıp yakarız" tehdidini savurmak çocuk oyuncağına dönmüş.

Hal böyle olunca, kafasına esenin gidip bir kilise kapısını ateşe vermesi, bir diğerinin demir haçı söküp atması da yine tarihsel bir geleneğin devamı olarak rutin hale geliyor. Peki bunlar birbirinden kopuk, devletin yönlendirmesinden bağımsız meczupların işi mi? Tam bunların üstüne Hrant Dink Vakfı ve Rakel'e yöneltilen tehditler, bir değil iki ayrı yerden, hep tesadüf müdür? Tabii ki olamaz.

İzmir'de bir cami hoparlöründen Çav Bella şarkısının çalınması iktidarın İslamcı yandaşlarını galeyana getirmeye dönük kendi provokasyonu değilse neydi? Geçen gün Ankara'da ezan okunurken Kürtçe müzik dinlediği için evinden aşağı çağrılıp kalbinden bıçaklanarak öldürülen gencin dramı, çok bağlantılı olmasa bile aynı iklimin ürünüdür.

Ama bütün bunlara dair kamuoyunun merakı, tepkisi ve beklentisi karşısında İçişleri Bakanı ve sair yetkililerin yaptıkları açıklamalar daha da kaygı verici. Zira hangisine bakarsanız bakın, açıklamanın kendisi olaydan aşağı kalmayan bir skandal teşkil ediyor.

Kilisenin haçını söküp atan kişi yakalanmış, fakat sorgusunda “kiliseye düşmanlığı olmadığını, o gün biraz sinirli ve öfkeli olduğunu, olayın bir anda geliştiğini, kendisinin tüm dinlere saygısı olduğunu” söylemiş. Yakalayan ve sorgulayanlar ifade konusunda yol da göstermiş olmalılar. Mantık kabul etmezmiş, ne gam?

Hrant Dink Vakfı'na, Rakel'e ve avukatına e-postayla tehdit gönderdiğinden dolayı tutuklanan şahsın ifadesinde yine umursanmayan bir tuhafılık; güya bu kişi “Azeri sevgilisinin Ermenilere yönelik tutumunun tesiriyle” öyle bir halt işlemiş!.. Bu da olayın arkasında organize bir gücün bulunmadığı mesajını vermek için uydurulmuş gibidir. Ne hikmetse savcılar bunlara “ne alaka?” diye sormuyor.

Ezan sırasında Kürtçe şarkı dinlediği için öldürüldüğünü duyduğumuz Barış Çakan isimli gençle ilgili resmi açıklamada ise bu haberin tam tersine onun ezana saygı için başkalarına uyarı yaptığından dolayı cinayete kurban gittiği ileri sürülüyor. HDP'nin İstanbul İl Eşbaşkanı Erdal Avcı'nın “Yalan bile utandı” başlıklı açıklaması -aynı partiden başka yöneticilerin ihtiyatlı konuşmalarına rağmen- bu işte derin bir manipülasyon ve kurbanın ailesini baskı altına alan ezici bir müdahale olduğunu düşündürüyor. Amerika'daki ırkçı cinayet için ayağa kalkan Türkiye, kendi vatandaşının ırkçı-şoven histeriyle öldürülmesine kılını kıpırdatmıyor.

Ülkenin onuru olan muhalif aydınların akıl almaz bahanelerle içerde tutulduğu, politik mahkumların ağır hastalarının bile tahliye edilmediği ve onlar yerine kanlı katillerin, mafya babalarının, ırz düşmanlarının, insan müsvettelerinin salıverildiği günümüzde, bunun yanı sıra iktidarın hız verdiği paramiliter örgütlenme ve gizli silahlandırma haberleri bir yandan, üst üste gelen nefret suçları ve bunların soruşturulmasına dair açıklamalarda kendini ele

veren kayırmacılık öbür yandan, hayra alamet sayılmayacak sinyaller veriyor.

Tarihte bu tür sinyallerin peşinden nelerin geldiğini biliyoruz. Suriye’de girilen bataklık dışında yeni bir savaş belirtisi olmasa da, iktidarı sallantıda olan Erdoğan ve müttefiki Bahçeli’nin uygun bir fırsatta Kürt hareketine daha ağır darbeler indirmeye dönük planları ve bununla beraber her tür muhalefeti ezerek iktidar süresini uzatma hesapları olabilir. Dünyada sağlık krizi ve ekonomik-sosyal çöküntülerle çok çalkantılı bir sürece girilirken, bunun olası yansımalarına karşı hem devlet güçlerini, hem de sivil çeteleri teyakkuza geçirmeleri beklenir. Bu kaba tahminlerden öte öngöründe bulunmak zor olsa da, nefret hedefi olan kimliklerin kırılğan durumu dikkate alınmalı, öz savunma ve dayanışma önemsenmelidir.

Kötü belirtilerin gelip geçici olmasını dilerken, kaygı veren bilinmezliklerin aydınlatılması için demokratik baskıyı büyütmek, yurttaşlarının güvenliği için ayrımsız davranması gereken devlete sorumluluğunu her an hatırlatmak, resmi makamların suçu teşvik eden kayıtsızlık ve kayırmacılığını yüksek sesle protesto etmek hepimizin insanlık görevidir.

Hovsep Hayreni

3 Haziran 2020